

## **Wymagania edukacyjne z przedmiotu Wiedza o kulturze**

(na podstawie *Przewodnika Metodycznego* autorstwa Małgorzaty Latoch-Zielińskiej i Iwony Morawskiej w oparciu o program nauczania i podręcznik Wydawnictwa Polskiego w Wołominie *Wiedza o kulturze*)

### **Ocena celująca:**

#### Uczeń:

- wykazuje zaangażowanie w realizację projektów związanych z treściami przedmiotu *wiedza o kulturze*; aktywnie uczestniczy w szkolnym/pozaszkolnym życiu kulturalnym (np. organizacja/współorganizacja imprez kulturalnych, prowadzenie kroniki wydarzeń kulturalnych szkoły/regionu; działalność w Samorządzie Uczniowskim, współpraca z lokalnymi mediami itp.);
- ujawnia indywidualne zdolności artystyczne, potrafi zainteresować nimi otoczenie, wskazuje źródła twórczej inspiracji, określa motywy i przedstawia plany własnego rozwoju kulturowego;
- współpracuje z osobami/instytucjami związanymi z kulturą i animacją kulturalną;
- prowadzi i dokumentuje działania związane z aktywnością kulturalną i samokształceniem kulturowym - wykorzystuje w tym celu tradycyjne i nowe technologie informacyjno-komunikacyjne;
- odnosi sukcesy podczas konkursów, olimpiad oraz innych form rywalizacji związanych z przedmiotem *wiedza o kulturze*;
- uprawia i popularyzuje własną twórczość, określa jej charakter, wskazuje źródła inspiracji, związek z tradycją kulturową, kanonami sztuki itp.\*

\* Przedstawione wymagania są tylko przykładem możliwości premiowania uczniów za szczególne osiągnięcia przedmiotowe.

### **Ocena bardzo dobra:**

#### Uczeń:

- zna zasady i sposoby obcowania z tekstami kultury; wie, na czym polega ich refleksyjny i krytyczny odbiór;
- wymienia środki wyrazu właściwe poszczególnym dziedzinom sztuki;
- sytuuje wybrane dzieła sztuki w kontekście historyczno-kulturowym, określa ich związek z epoką i stylem artystycznym; formułuje sądy/komentarze wartościujące na temat omawianych (tj. analizowanych, interpretowanych, waloryzowanych) tekstów kultury; odczytuje ich dosłowne, metaforyczne i symboliczne znaczenia;
- aktywnie uczestniczy w różnych formach życia kulturalnego w szkole/poza szkołą;
- wskazuje przykłady, motywy, walory współczesnego nawiązywania do tradycji poszczególnych epok w historii kultury;
- podaje przykłady wzajemnego przenikania się kultur i związków między sztukami;
- omawia zjawisko integracji międzykulturowej wokół np. stylów artystycznych, motywów, wartości, znaków i symboli;
- omawia przeobrażenia, przewartościowania kulturowe w przeszłości i współczesności; charakteryzuje i wartościuje nowe/najnowsze zjawiska artystyczne/paraartystyczne

w kulturze (np. happening, graffiti, „kultura klubowa”, blogi, hip - hop, gatunki internetowe itd.);

- wskazuje i uzasadnia związki polskiej kultury narodowej z tradycją śródziemnomorską; odnajduje ich obecność w wybranych dziełach sztuki;
- klasyfikuje, charakteryzuje, interpretuje, waloryzuje wybrane teksty kultury; określa ich rodzaj, środki artystycznego wyrazu, wskazuje konteksty interpretacyjne;
- dostrzega i omawia na wybranych przykładach związek sztuki ze światem znaków, symboli i wartości kulturowych;
- charakteryzuje i uzasadnia przyczyny popularności, ponadczasowości wybranych twórców kultury (narodowej i europejskiej) oraz ich dzieł;
- dokonuje analizy oraz interpretacji porównawczej tekstów kultury różnych epok; formułuje,
- weryfikuje hipotezy i wnioski interpretacyjne; rozpoznaje cechy określonych stylów artystycznych w czytanych tekstach kultury, wskazuje ich związek z ideałami epoki; odnajduje w tradycji kulturowej (dawnej i współczesnej) przykłady przełomów artystycznych.

### **Ocena dobra:**

#### Uczeń:

- zna genezę powstania, rozwoju i właściwości klasycznego kręgu cywilizacyjnego; wskazuje związki współczesności ze starożytnością oraz kolejnymi epokami w dziejach kultury;
- identyfikuje źródła tożsamości europejskiej i polskiej kultury;
- dostrzega i objaśnia konteksty związane z interpretacją wybranych tekstów kultury; wyjaśnia związki/zależności między różnymi dziedzinami sztuki;
- wskazuje podobieństwa i różnice między sztuką różnych epok;
- charakteryzuje sytuację kultury, jej twórców i odbiorców w czasach współczesnych; zna jej charakterystyczne zjawiska (np. wielostylowość, audiowizualność, synkretyzm), źródła kryzysu, wybitne/kontrowersyjne osiągnięcia, itd.;
- podaje przykłady, zasady i walory obcowania ze sztuką; ujawnia indywidualne preferencje kulturalne;
- w czytanych tekstach kultury identyfikuje środki wyrazu artystycznego i określa ich funkcje;
- na wybranych przykładach wyjaśnia zjawiska interdyscyplinarności i intertekstualności w sztuce;
- porównuje różne sposoby artystycznego kreowania tych samych motywów, tematów, idei;
- porównuje różne sposoby artystycznego kreowania tych samych motywów, tematów, idei w sztuce różnych epok (np. motywy biblijne – w malarstwie, rzeźbie, literaturze, filmie, reklamie oraz innych tekstach kultury);
- podaje przykłady i dostrzega walory twórczego zaangażowania w rozwój sztuki; nawiązuje do twórczości najślynniejszych w dziejach kultury (narodowej/ogólnoświatowej, dawnej/współczesnej) artystów, wyjaśnia, na czym polega przełomowy charakter ich twórczości;
- wymienia przykłady dóbr kultury (światowej/narodowej/regionalnej), określa ich rodzaj, znaczenie, sposoby ochrony;
- omawia relacje między kulturami różnych grup społecznych, regionów, narodów, kręgów cywilizacyjnych; dostrzega tzw. „miejsca wspólne” w kulturze;

- wskazuje możliwości, źródła i uzasadnia potrzebę samodzielnego, ciągłego wzbogacania wiedzy kulturowej.

### **Ocena dostateczna:**

#### Uczeń:

- wskazuje różnice znaczeniowe między głównymi pojęciami kulturowymi (cywilizacja, kultura, sztuka, dzieło sztuki);
- na wybranych przykładach charakteryzuje relacje międzykulturowe (kultury narodowe) i wewnątrz kulturowe (kultura narodowa – kultury regionalne); dostrzega wielowymiarowość kultury; wyodrębnia jej różne obszary i podaje właściwe im przykłady tekstów kultury (materialnej, duchowej, elitarnej, popularnej, ludowej, masowej, alternatywnej itd.);
- nazywa/wymienia i charakteryzuje znane z historii sztuki style, kierunki, zjawiska artystyczne; zna ich prekursorów oraz przełomowe dzieła; ustala związek wybranych twórców i tekstów kultury z epoką historyczną i stylem artystycznym;
- omawia na wybranych przykładach funkcje sztuki w dziejach narodowej i ponadnarodowej kultury;
- wykazuje wobec dzieł sztuki postawę refleksyjną i wartościującą; podejmuje próbę samodzielnej analizy, interpretacji i oceny wybranego tekstu kultury; zwraca uwagę na wielojęzyczność sztuki, określa, porównuje różne sposoby wyrażania tych samych treści;
- identyfikuje, konfrontuje i wartościuje zachowania „na rzecz kultury” i „wbrew kulturze”;
- porównuje sposoby definiowania kluczowych pojęć „wiedzy o kulturze” (kręgi cywilizacyjne, kultury narodowe, regionalne, sztuka, dzieła sztuki, epoki, style, kierunki artystyczne, kultura wysoka/kultura popularna; itd.); omawia ich funkcjonowanie w tradycji kulturowej – dawnej i współczesnej;
- zna główne typy stylów w historii sztuki (np. styl danego twórcy, styl danej szkoły artystycznej, prądu, gatunku, epoki, itd.), podaje ich cechy i przykłady funkcjonowania;
- wypowiada się na temat miejsca i roli kultury w życiu człowieka; dostrzega jej wieloaspektowość;
- wyjaśnia zjawisko sprzeczności kulturowych; podaje i wartościuje przykłady zachowań wobec kultury; charakteryzuje rolę tradycji w procesie dziejowym; wymienia główne cechy, znaki, symbole, konteksty polskiej i europejskiej kultury;
- dostrzega i omawia na wybranych przykładach dialog tekstów w kulturze (np. wokół tych samych wartości, toposów, stylów, konwencji);
- omawia zjawiska charakterystyczne dla sztuki kolejnych epok historycznych; wyjaśnia i uzasadnia przeobrażenia sztuki w procesie dziejowym;
- charakteryzuje sytuację kultury w realiach współczesności; wskazuje źródła zagrożeń i sposoby przeciwdziałania zjawiskom kryzysowym.

### **Ocena dopuszczająca:**

#### Uczeń:

- zna i stosuje główne pojęcia przedmiotu „wiedza o kulturze” (cywilizacja, kultura, sztuka, dzieło sztuki, epoka, styl, konwencja, kierunek artystyczny, tradycja, klasyka);
- wymienia epoki, style, kierunki i dziedziny w historii kultury; określa ich miejsce w procesie dziejowym; wymienia czołowych twórców (polskich i europejskich), wskazuje ich zasługi dla rozwoju kultury;

- podaje cechy charakterystyczne dla kultury danej epoki; wskazuje przewodnie motywy, idee, źródła inspiracji dzieł różnych sztuk;
- wymienia główne znaki, symbole oraz tradycje europejskiego kręgu kulturowego i polskiej kultury narodowej;
- określa rodzaj i charakterystyczne właściwości (głównie środki wyrazu, funkcje, związek z tradycją kulturową) wybranych dzieł sztuki;
- zna najważniejsze zabytki ogólnoswiatowego, europejskiego, polskiego i regionalnego dziedzictwa kulturowego; określa ich funkcje, rodzaje, sposoby ochrony;
- zna najsłynniejszych twórców polskiej, europejskiej i światowej kultury oraz ich artystyczne osiągnięcia;
- wykazuje się znajomością regionalnego dziedzictwa kulturowego, zna twórców regionalnych (historycznych i współczesnych), regionalne zabytki, miejsca pamięci, zwyczaje, obyczaje, walory krajobrazowe, itd.; - posługuje się pojęciami dotyczącymi budowy, funkcjonowania, odbioru tekstów kultury; identyfikuje ich rodzaj, środki artystycznego wyrazu, określa temat, wskazuje związek z tradycją, nazywa doznawane wrażenia, formułuje sądy wartościujące, itp.;
- dostrzega wielopostaciowość i wieloznaczność kultury;
- charakteryzuje właściwości i funkcje sztuki kolejnych epok w dziejach kultury; identyfikuje cechy typowe dla znanych sobie stylów artystycznych (dawnych i współczesnych);
- wskazuje korzenie polskiej i europejskiej tożsamości kulturowej; na wybranych przykładach, omawia zjawisko wspólnoty kulturowej i odrębności kulturowych;
- przedstawia (w dowolnie udokumentowanej formie) własne doświadczenia kulturalne.